

Disciplinärenden 2023 vid universitet och högskolor

Disciplinärenden 2023 vid universitet och högskolor

Rapport 2024:4

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2024

Författare: Pontus Kyrk, Anders Viberg och Stefan Axelsson

Diarienummer: 32-00515-23

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov

tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning	5
Antalet avstängda och varnade studenter minskar.....	6
Grunderna för disciplinåtgärderna	9
Påföljderna.....	12
Disciplinpåföljder för kvinnor och män.....	13
Vilseledande med hjälp av AI-verktyg	16
Bilaga	
Intressanta rättsfall från förvaltningsdomstolarna 2023–2024	22
Förvaltningsrätten i Karlstad.....	23
Förvaltningsrätten i Göteborg	30
Förvaltningsrätten i Växjö.....	36

Sammanfattning

Under 2023 fortsatte den minskning av antalet disciplinärenden man kunde skönja under 2022. Antalet studenter som stängdes av eller varnades minskade med 14 procent jämfört med 2022, från 2 671 studenter 2022 till 2 306 studenter 2023. 2 306 studenter motsvarar 0,72 procent av antalet helårsstudenter. Antalet avstängningar minskade med cirka 18 procent och antalet varningar ökade med 10 procent. Den kategori som minskat mest var plagiering, från 1 783 ärenden 2022 till 1 483 ärenden 2023.

UKÄ har tidigare uppmärksammat att män och kvinnor som blir föremål för disciplinära åtgärder bedöms på olika sätt. År 2023 var skillnaden 11 procentenheter mellan hur många kvinnor och män som stängdes av. Skillnaden innebär att män tilldelades en varning oftare än kvinnor. UKÄ kommer att vid nästa års granskning att utreda dels om den här relativt stora skillnaden kvarstår, dels försöka klargöra orsakerna till skillnaderna.

27 av de tillfrågade lärosätena har uppgett att de har haft disciplinärenden som gällt vilseledande med hjälp av AI-verktyg och 7 lärosäten har förklarat att de inte har haft några sådana ärenden. Av lärosätenas redovisningar framgår att det vid lärosätena har förekommit 221 sådana disciplinärenden. 82 studenter i de ärendena har stängts av och 26 har tilldelats en varning på grund av vilseledande med hjälp av AI. I 83 fall har anmälan mot studenten lämnats utan åtgärd. Skälen till det har bl.a. varit att lärosätets instruktioner inte varit tillräckligt tydliga eller att bevisningen inte varit tillräcklig.

UKÄ konstaterar att de flesta lärosäten numera har erfarenhet av ärenden som gällt vilseledande med hjälp AI-verktyg. Rapporten visar att det pågår ett omfattande arbete vid lärosätena med att hantera de utmaningar som AI-verktygen kan innebära för utbildningen och examinationen av studenterna.

Inledning

Studenter som gör sig skyldiga till olika typer av förseelser kan stängas av från studierna i upp till sex månader eller varnas. Reglerna om sådana disciplinära åtgärder finns i 10 kap. högskoleförordningen (1993:100). Vid varje universitet och högskola finns en disciplinnämnd som beslutar i disciplinärenden. Nämndens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Sedan lång tid har Universitetskanslersämbetet och dess föregångare Högskoleverket samlat in uppgifter samt redovisat statistik och reflektioner om de disciplinärenden som universitet och högskolor har beslutat om. Redovisningen omfattar de statliga lärosätena samt de större enskilda utbildningsanordnarna Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

År 2023 har disciplinärendena granskats utifrån volym och uppdelat på kön. Rapporten jämför med uppgifterna för 2011–2015 och 2018–2022. Några uppgifter för 2016–2017 har inte hämtats in från lärosätena.

Antalet ärenden ökade kraftigt under 2020 och 2021. År 2022 minskade antalet avstängda och varnade studenter. Trenden fortsatte 2023. I slutet av 2022 gjordes AI-verktyget Chat GPT tillgängligt, vilket medförde farhågor om hur det kunde påverka möjligheterna till fusk. Med anledning av det har UKÄ bett lärosätena att svara på om de under 2023 har haft något ärende där vilseledande skett med hjälp av AI-verktyg. Om lärosätena har haft några sådana ärenden, har UKÄ bett lärosätena att svara på hur AI-verktyget har använts vid försöket till vilseledande och hur lärosätena har upptäckt försöken. UKÄ har också bett lärosätena svara på om de har genomfört några åtgärder för att förhindra vilseledande med hjälp av AI-verktyg.

UKÄ har 2019 publicerat en rättsfallssamling, *Rättsfallssamling för disciplinärenden vid universitet och högskolor 2009–2019*. I bilagan till rapporten för 2021 finns ytterligare fyra domar i disciplinärenden som avgjorts 2019–2021. Även i rapporten för 2022 finns en bilaga med fyra domar som avgjorts 2020–2022.

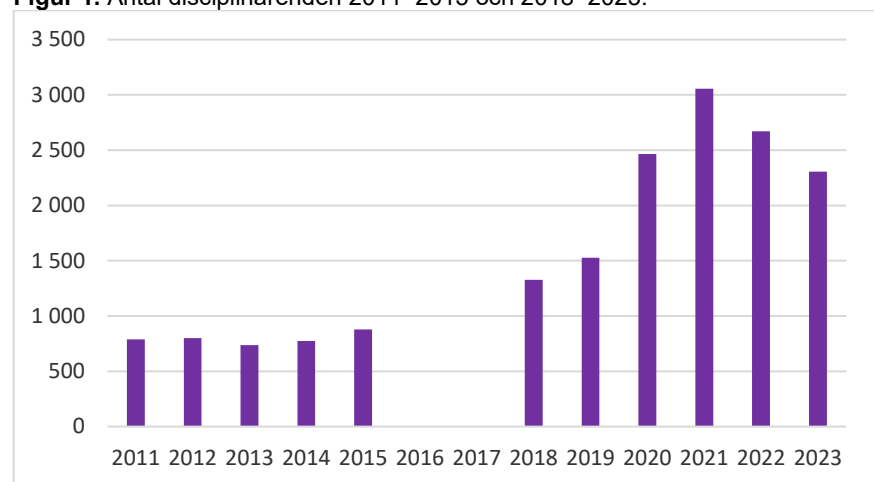
I årets rapport finns tre domar som har avgjorts under 2023–2024. Ärendena delas in i följande kategorier:

1. fuskklappar och otillåtna hjälpmedel
2. otillåtet samarbete
3. plagiat
4. förfalskning av dokument
5. störande av undervisningen eller verksamheten i övrigt
6. sexuella eller etniska trakasserier.

Antalet avstängda och varnade studenter minskar

En genomgång av besluten i disciplinärenden visar att 2 306 studenter blev föremål för en disciplinär åtgärd 2023¹. Det är en minskning med 14 procent från 2022 när antalet var 2 671, och en minskning med cirka 24 procent jämfört med 2021 när antalet var 3 055.

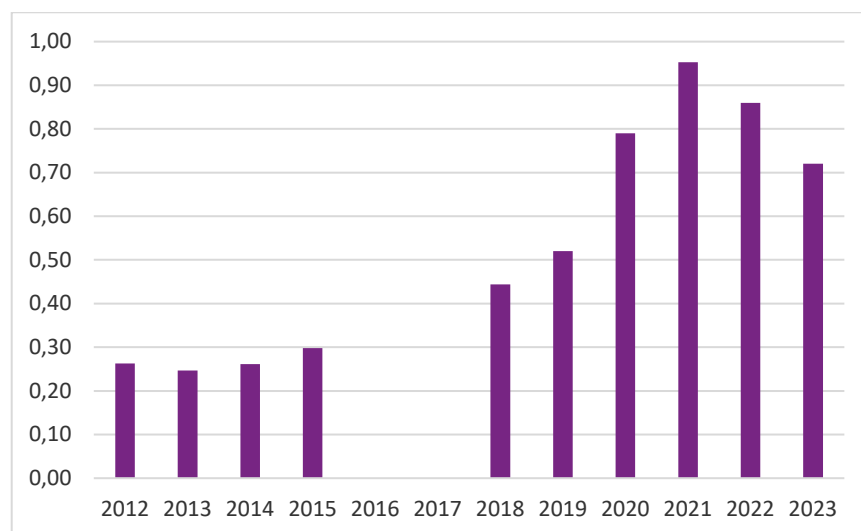
Figur 1. Antal disciplinärenden 2011–2015 och 2018–2023.

De 2 306 studenterna utgör 0,72 procent av antalet helårsstudenter 2023 jämfört med 0,86 procent 2022 och 0,95 procent 2021. År 2011 var andelen studenter med disciplinärenden som blev varnade eller avstängda 0,25 procent. Figur 2 visar att antalet varnade och avstängda studenter med disciplinärenden i förhållande till antalet helårsstudenter har ökat kontinuerligt de senaste tio åren utom de senaste två åren.

¹ Notera att en student kan ha stängts av eller varnats flera gånger under ett år och att flera studenter kan ha stängts av eller varnats i ett och samma ärende.

Figur 2. Andel disciplinåtgärder i procent av hela utbildningsvolymen (antal avstängda och varnade studenter/antal helårsstudenter) åren 2012–2015 och 2018–2023.

Tabell 1 visar andelen studenter med disciplinåtgärder per helårsstudent och lärosäte under 2023.

Högst andel som blev föremål för en disciplinåtgärd av antalet helårsstudenter har Blekinge tekniska högskola och Mälardalens universitet med 2,93 respektive 2,02 procent.

Lägst andel har bland andra Lunds universitet och Högskolan i Gävle samt de konstnärliga högskolorna. Högst antal ärenden som ledde till en disciplinär åtgärd hade Stockholms universitet med 205 respektive 78 avstängda eller varnade studenter.

Tabell 1. Andelen och antalet avstängningar och varningar.

Andelen avstängningar och varningar av antalet helårsstudenter per lärosäte år 2023.

Lärosäte	Andel (procent)	Totalt	Kvinnor	Män	Av- stäng- ningar	Var- ningar	Helårs- stu- denter*
Uppsala universitet	0,44	124	67	57	114	10	28 333
Lunds universitet	0,28	81	50	31	74	7	29 340
Göteborgs universitet	0,42	119	79	40	114	5	28 462
Stockholms universitet	0,96	283	199	84	205	78	29 440
Umeå universitet	0,38	69	35	34	52	17	18 358
Linköpings universitet	0,59	114	59	55	69	45	19 445
Karolinska institutet	0,46	31	17	14	29	2	6 722
Kungl. Tekniska högskolan	0,49	69	18	51	66	3	13 955
Chalmers tekniska högskola	0,28	28	2	26	17	11	9 987
Luleå tekniska universitet	0,92	71	24	47	44	27	7 710
Handelshögskolan i Stockholm**	0,87	16	7	9	11	5	1 835
Sveriges lantbruksuniversitet**	0,30	13	1	12	12	1	4 393
Karlstads universitet	0,98	95	62	33	87	8	9 687
Linnéuniversitet	0,92	125	85	40	98	27	13 619
Örebro universitet	0,88	85	61	24	78	7	9 669
Mittuniversitetet	0,91	74	43	31	73	1	8 144
Malmö universitet	1,17	150	101	49	149	1	12 812
Mälardalens universitet	2,02	158	118	40	153	5	7 827
Blekinge tekniska högskola	2,93	87	26	61	15	72	2 973
Försvärshögskolan	1,25	15	2	13	12	3	1 198
Gymnastik- och idrottshögskolan	1,30	10	1	9	9	1	768
Högskolan i Borås	1,25	81	58	23	77	4	6 488
Högskolan Dalarna	0,89	51	32	19	44	7	5 751
Högskolan i Gävle	0,30	19	14	5	16	3	6 432
Högskolan i Halmstad	0,64	38	15	23	23	15	5 893
Högskolan Kristianstad	0,95	51	27	24	43	8	5 347
Högskolan i Skövde	1,09	44	13	31	39	5	4 034
Högskolan Väst	0,65	35	27	8	27	8	5 400
Högskolan i Jönköping	1,38	109	53	56	64	45	7 882
Södertörns högskola	1,02	59	37	22	58	1	5 811
Konstfack	0,00	0	0	0	0	0	679
Kungl. Konsthögskolan*	0,93	2	0	2	2	0	215
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	0,00	0	0	0	0	0	506
Stockholms konstnärliga högskola	0,00	0	0	0	0	0	456
Totalt	0,72	2 306	1 333	973	1 874	432	319 571

* Källa: Årsredovisningar 2023

** Helårsstudenter 2022

Grunderna för disciplinåtgärderna

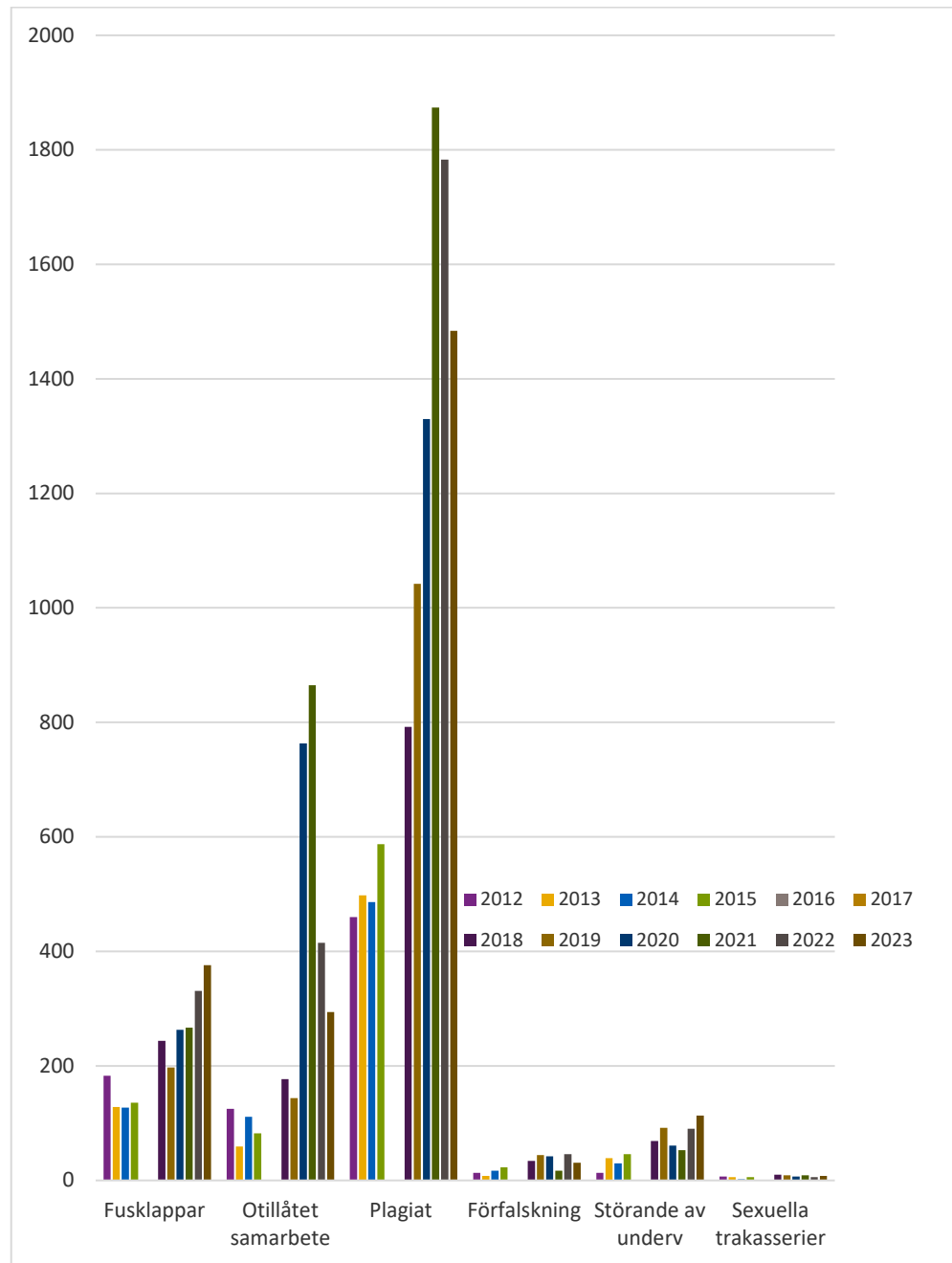
Universitetskanslersämbetet har delat upp disciplinärendena i sex kategorier:

1. fuskklappar och otillåtna hjälpmedel
2. otillåtet samarbete
3. plagiat och fabrikation
4. förfalskning av dokument
5. störande av undervisningen eller verksamheten i övrigt
6. sexuella eller etniska trakasserier.

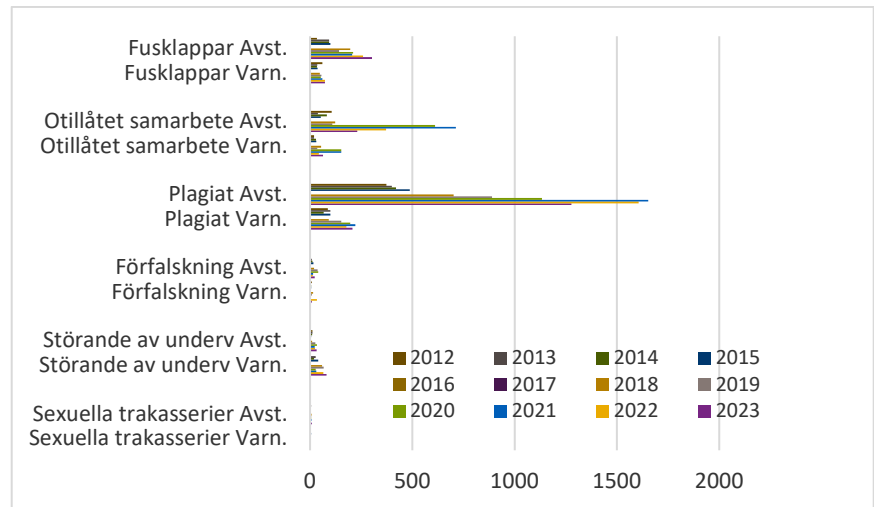
Den vanligaste orsaken till att studenter blir föremål för disciplinåtgärder har sedan 2001 varit plagiat. Det skedde i 1 484 fall 2023 (64 procent av alla ärenden, en minskning från 2022 när andelen var 67 procent). Som framgår av figur 3 fortsatte minskningen av antalet ärenden om otillåtet samarbete under 2023 jämfört med 2022 (294 fall mot 415). Den kategorin hade ökat kraftigt under 2020–2021 till 865 fall 2021.

År 2022 var det första gången på många år som antalet varnade och avstängda studenter som fällts till ansvar för plagiering minskade, från 1 874 år 2021 till 1 783 året efter. Senast det hände var 2014. Minskningen tilltog under 2023, när antalet var 1 484.

Figur 3. Antal disciplinärenden per kategori 2011–2015 och 2018–2023.

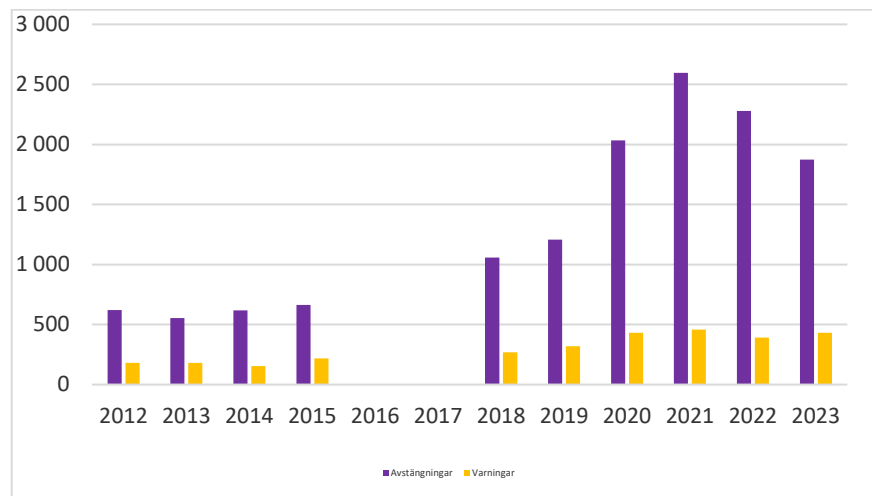
Figur 4. Antal avstängningar (Avst.) och varningar (Varn.) per disciplinkategori 2012–2015 och 2018–2023.

Påföljderna

Påföljderna när det beslutas om disciplinära åtgärder är antingen varning eller avstängning. Av de 2 306 studenter som blev föremål för disciplinära åtgärder 2023 stängdes 1 874 av och 432 fick en varning. Mellan 2022 och 2023 minskade antalet avstängningar med cirka 18 procent (1 874 avstängningar jämfört med 2 279). Antalet varningar ökade lite mellan 2022 och 2023, med cirka 10 procent (392 varningar mot 432).

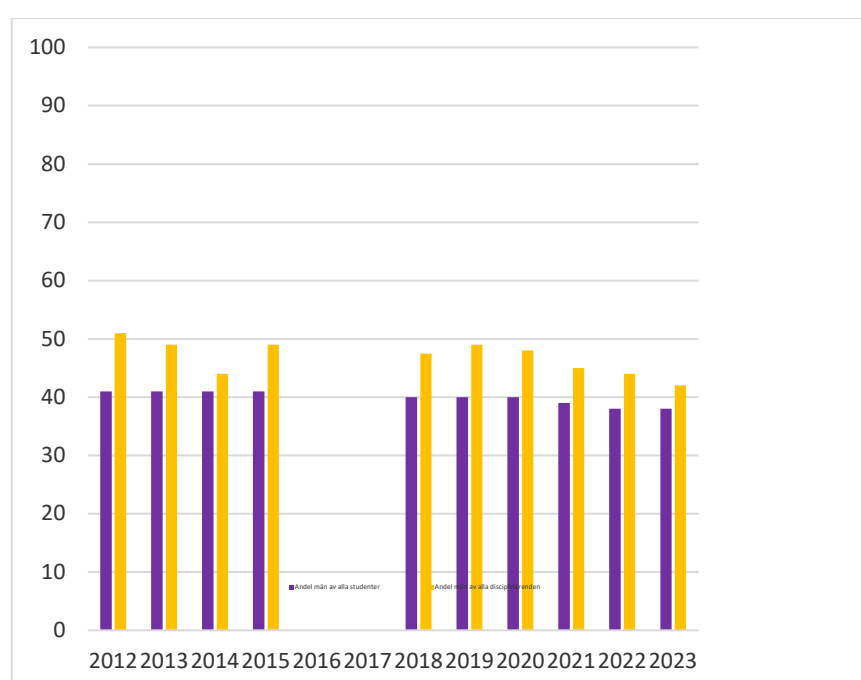
Figur 5. Antal avstängningar och varningar 2011–2015 och 2018–2023.

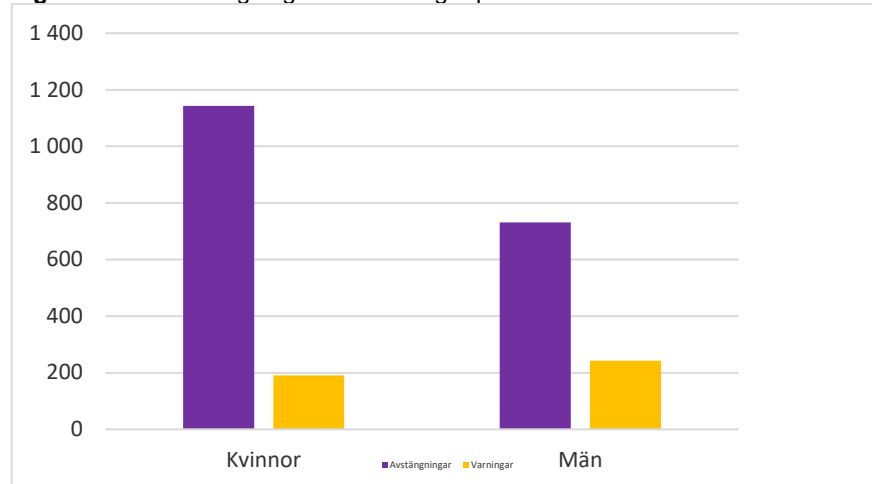
Disciplinpåföljder för kvinnor och män

Män är överrepresenterade bland de som gjort sig skyldiga till disciplinförseelser i likhet med tidigare år. År 2023 utgjorde män cirka 42 procent av de som blev föremål för en disciplinåtgärd (44 procent 2022), medan andelen män var 38 procent av studenterna (se figur 6).

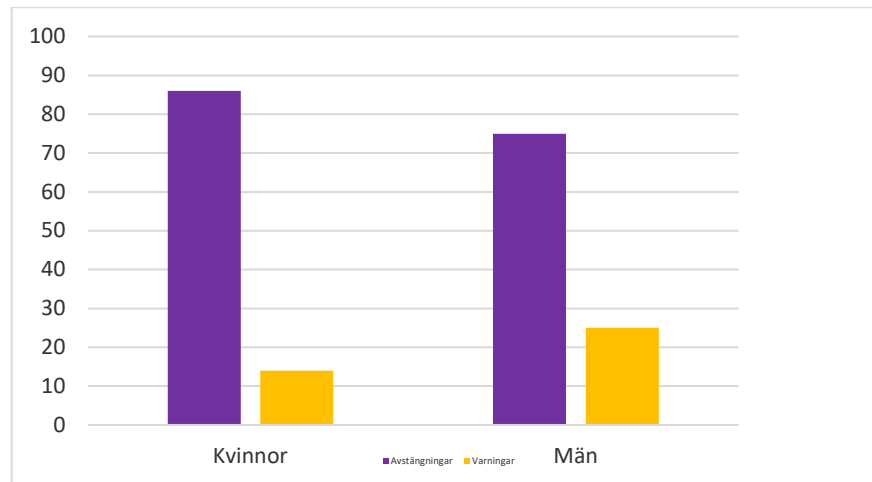
Figur 6. Andel män av de studenter som varit föremål för disciplinära åtgärder och andel män av alla studenter 2011–2015 och 2018–2023 (helårsstudenter). Procent.

Figur 7. Antal avstängningar och varningar per kön 2023.

Figur 8. Andel avstängningar och varningar utifrån kön 2022. Procent.

Av de kvinnor som blev föremål för en disciplinåtgärd 2023 stängdes 1 143 av och 190 varnades (86 respektive 14 procent). För män var motsvarande siffror 731 respektive 242 (75 respektive 25 procent).

Jämfört med 2022 minskade antalet avstängningar och varningar. Siffrorna för kvinnor 2022 var 1 312 avstängningar och 194 varningar (87 procent och 13 procent). För män var motsvarande siffror 967 respektive 198 (83 respektive 17 procent).

UKÄ har uppmärksammat frågan om män och kvinnor som blir föremål för disciplinära åtgärder bedöms på olika sätt. År 2019 publicerade UKÄ *Disciplinärenden – kvinnor och män*, reg.nr 32–00318-18, och 2020 publicerades *Uppföljning av hur kvinnor och män bedöms i disciplinärenden – behandlas kvinnor och män olika?*, reg.nr 32-00555-19. I rapporten *Disciplinärenden 2018 vid universitet och högskolor*, 2019:14, konstaterade UKÄ att 2018 stängdes 573 kvinnor av och 124 varnades (82 procent respektive 18 procent). För män var motsvarande

siffror 484 respektive 145 (77 respektive 23 procent). År 2015 var skillnaden i andelen varningar större, 16 procent för kvinnor och 33 procent för män.

I rapporten *Disciplinärenden 2021 vid universitet och högskolor, 2022:3*, konstaterades att det fortfarande fanns en skillnad mellan påföljder för kvinnor och män, men att skillnaden hade minskat och var 2 procentenheter vid en jämförelse mellan 2020 och 2021. Den skillnaden ökade till 4 procentenheter mellan 2021 och 2022. Mellan 2022 och 2023 ökade skillnaden till hela 11 procentenheter. Med tanke på att skillnaden ökat så pass mycket avser UKÄ att vid nästa års granskning av disciplinärenden utreda dels om den relativt stora skillnaden kvarstår, dels försöka klargöra orsakerna till skillnaderna.

Vilseledande med hjälp av AI-verktyg

Ärenden där vilseledande skett med hjälp av AI-verktyg

Samtliga lärosäten har svarat på frågorna om eventuellt vilseledande med hjälp av AI-verktyg. Av lärosätenas svar framgår att 27 lärosäten har haft ärenden som gällt vilseledande med hjälp av AI-verktyg och att 7 lärosäten ännu inte har haft något sådant ärende. De lärosäten som inte har haft något ärende om vilseledande med hjälp av AI-verktyg är Umeå universitet, Handelshögskolan i Stockholm, Gymnastik- och idrottshögskolan samt de konstnärliga högskolorna.

Det framgår att de allra flesta lärosäten har haft 10 ärenden eller färre (26 lärosäten) och att 5 lärosäten har haft över 15 ärenden. Flest antal anmälda ärenden har Göteborgs universitet och Linköpings universitet haft (19 ärenden). Uppsala universitet är det lärosäte som har beslutat att stänga av flest studenter (12 studenter) på grund av försök till vilseledande med hjälp av AI-verktyg. Stockholms universitet, Linköpings universitet och Örebro universitet ligger högst när det gäller antal studenter som har tilldelats en varning (5 studenter.)

Av lärosätenas redovisningar framgår att lärosätena har haft 221 disciplinärenden som handlat om vilseledande med hjälp av AI-verktyg. 82 studenter i de ärendena har stängts av och 26 har tilldelats en varning på grund av vilseledande med hjälp av AI. 5 studenter har fått en disciplinpåföljd av annan orsak. UKÄ konstaterar att 83 studenter inte har tilldelats någon åtgärd och att 25 anmälningar inte hade hunnit behandlas vid utgången av 2023.

Några lärosäten har som skäl för att en anmälan om vilseledande med hjälp av AI-verktyg inte har lett till någon åtgärd redovisat att instruktioner inte funnits eller inte varit tillräckligt tydliga om att AI-verktyg inte har fått användas och att den bevisning som har funnits i ärendet inte har varit tillräcklig för att en disciplinåtgärd skulle kunna tilldelas den anmälda studenten.

Linköpings universitet har uppgett att studenterna i flera fall själva har berättat att de har använt olika AI-verktyg för att förbättra språket och grammatiken, och att universitet i de fallen inte har bedömt studenternas agerande som vilseledande. Av några lärosätens svar framgår också att det i vissa ärenden inte har gått att klarlägga att vilseledande ska ha skett med hjälp av AI-verktyg, men att studenterna tilldelats disciplinpåföljd med stöd av något annat skäl.

Tabell 6a Antal ärenden där vilseledande skett med hjälp av AI-verktyg. *=Avstängda och varnade på annan grund.

Lärosäte	Antal anmälda	Avstängda	Varnade	På annan grund*	Ingen åtgärd	Inte behandlad
Uppsala universitet	17	12	3	1	1	0
Lunds universitet	12	5	1	0	6	0
Göteborgs universitet	19	11	1	0	2	5
Stockholms universitet	18	8	5	0	1	4
Umeå universitet	0	0	0	0	0	0
Linköpings universitet	19	2	5	0	12	0
Karolinska institutet	2	0	0	0	2	0
Kungl. Tekniska högskolan	7	0	0	0	1	6
Chalmers tekniska högskola	4	1	0	0	3	0
Luleå tekniska universitet	4	3	1	0	0	0
Handelshögskolan i Stockholm	0	0	0	0	0	0
Sveriges lantbruksuniversitet	3	0	0	0	3	0
Karlstads universitet	17	8	0	0	9	0
Linnéuniversitet	10	4	0	0	6	0
Örebro universitet	10	2	5	0	0	3
Mittuniversitetet	8	1	3	0	4	0
Malmö universitet	13	4	0	0	8	1
Mälardalens universitet	4	0	0	4	0	0
Blekinge tekniska högskola	1	0	0	0	1	0
Försvarshögskolan	1	1	0	0	0	0
Gymnastik- och idrottshögskolan	0	0	0	0	0	0
Högskolan i Borås	9	4	1	0	0	4
Högskolan Dalarna	12	7	0	0	5	0
Högskolan i Gävle	1	0	0	0	1	0
Högskolan i Halmstad	7	0	0	0	7	0
Högskolan Kristianstad	2	1	0	0	1	0
Högskolan i Skövde	3	2	0	0	1	0
Högskolan Väst	7	0	1	0	6	0
Högskolan i Jönköping	5	4	0	0	1	0
Södertörns högskola	6	2	0	0	2	2
Konstfack	0	0	0	0	0	0
Kungl. Konsthögskolan	0	0	0	0	0	0
Kungl. Musikhögskolan	0	0	0	0	0	0
Stockholms konstnärliga högskola	0	0	0	0	0	0
Totalt	221	82	26	5	83	25

Hur har AI-verktyg använts vid försök till vilseledande?

I lärosätenas redovisningar framgår att studenterna framför allt har använt sig av AI-verktyg för att

- generera hela eller delar av en text till skriftliga inlämningsuppgifter

- omformulera, förbättra, strukturera och kontrollera en egenskriven text
- ställa examinationsfrågor direkt till t.ex. Chat GPT och sedan vid tentamen använda sig av det genererade svaret i obearbetat eller relativt obearbetat skick.

Något lärosäte har också nämnt att Chat GPT har använts vid ett praktiskt prov. Ett annat lärosäte har uppgett att AI-verktyg har använts för att ta fram svar under en salstentamen. Vidare har något lärosäte tagit upp att referat av böcker som sedan ska analyseras har genererats med hjälp av AI-verktyg.

Av vilken anledning har misstanke om vilseledande med hjälp av AI-verktyg uppkommit?

Av lärosätenas redovisningar framgår att de viktigaste skälen till varför misstankar har uppstått är den språkliga utformningen och sakliga fel i inlämningsuppgifter och svar på tentamensfrågor.

Exempel på språkliga omständigheter som lärosätena har tagit upp:

- En inlämnad text har hållit en betydligt högre nivå kunskapsmässigt eller har ett språk på en betydligt mer avancerad nivå än det som studenten tidigare har presterat.
- En inlämnad uppgift har hållit en ovanligt hög nivå (i något fall på forskarnivå) både språkligt och innehållsmässigt.
- En texts språkliga och stilmässiga kvalitet har varit exceptionell i vissa delar men bristfällig i andra delar.
- Texten i en inlämningsuppgift har plötsligt bytt språk och annat mer formellt och sakligt språkbruk har börjat användas.
- En text har vid en kontroll uppfattats som att den inte har varit skriven av en riktig person, eftersom den blandat engelska och svenska på ett anmärkningsvärt sätt och med språkval som inte har tett sig naturligt samt med begrepp som inte hörde hemma i kursen.
- En text har innehållit begrepp som inte är begrepp som används i kurslitteraturen.
- Texten har liknat texter som typiskt sett är AI-genererade (användning av repetitiva meningar, allmänna och ytliga beskrivningar, monotont mönster i språket samt ord och formuleringar som ofta används av AI-verktyg).

Exempel på andra felaktigheter och brister som lärosätena har redovisat i sina svar:

- Studenter har utan rimlig förklaring lämnat in texter som inte har med de aktuella examinationsfrågorna eller kursens innehåll att göra.
- Rättande lärare har uppmärksammat att innehållet i inlämnade texter inte varit korrekt (större sakfel och felaktig information i texten, icke existerande eller felaktiga citat och påhittade karaktärer i böcker)
- Felaktiga eller icke existerande referenser har använts i källhänvisningar.
- Studenters inlämnade litteraturreferat har behandlat argument och exempel som inte har existerat i litteraturen.
- Arbeten återger inte egna erfarenheter som examinationen efterfrågar eller arbeten saknar substans, tolkning och diskussion.

Andra omständigheter som har fått lärosätena att misstänka vilseledande med hjälp av AI-verktyg är när läraren har tagit del av en muntlig beskrivning av ett diagram som studenten lämnat in tidigare. Några lärosäten har också nämnt att studenter i sina texter i vissa fall har missat att ta bort meningar som klart avslöjar användningen av AI. Ett lärosäte har som ett sådant exempel redovisat att en students text i en inlämningsuppgift inleddes med textraden ”Självklart kan jag hjälpa dig med att svara på dessa frågor som du kan skicka till din universitetslärare”. Ett annat lärosäte har uppgett att läraren vid en examination av ett individuellt praktiskt prov uppmärksammade att studenten hade en flik öppen på datorn med Chat GPT.

Det har i lärosätenas redovisningar också kommit fram att en del av lärosätena har använt sig av AI-detektorer för att kontrollera eventuella försök till vilseledande från en student. Lärare har också vid rättning av examinationsfrågor själva använt sig av t.ex. Chat GPT, och då fått fram resultat som varit mycket likt en students svar.

Karlstads universitet har när det gäller en tentamen i programmering förklarat att en lärare vid den examinationen hade planerat en fälla genom att skriva in instruktioner i vit färg (1 punkt) som var omöjliga att upptäcka med blotta ögat. Om texten däremot klistrades in i ett AI-verktyg utförde AI-verktyget även dessa instruktioner och på så vis var det enligt universitetet lätt att upptäcka och förhållandevis lätt att bevisa om vilseledande hade förekommit med hjälp av AI. Karlstads universitet har i sitt svar uppgett att samtliga studenter vid universitetet som har stängts av under 2023 för vilseledande med hjälp av AI-verktyg, stängdes av i samband med den examinationen. Se även det första rättsfallet i bilagan.

Åtgärder för att motverka vilseledande med hjälp av AI-verktyg

UKÄ konstaterar att det av lärosätenas redovisningar framgår att drygt en tredjedel har tagit fram vägledningar, riktlinjer eller guider för personal och studenter om användning av AI-verktyg som omfattar både undervisning och examinationer. De innehåller information om både när AI-verktyg inte får användas och när det kan vara tillåtet att göra det. UKÄ konstaterar också att några lärosäten har uppgett att de har tillsatt arbetsgrupper för att ta fram bland annat vägledningar och riktlinjer om hur både personal och studenter ska använda AI-verktyg.

Andra lärosäten har redovisat att de har tagit fram informationsmaterial om användningen av AI-verktyg i undervisning och examination. Av lärosätenas svar framgår att informationsmaterialet riktar sig till både lärare och studenter. Flera lärosäten har även uppgett att information finns publicerad på lärosätenas webbplatser samt på intranät för medarbetare och studenter.

När det gäller examinationer har några lärosäten uppgett att de har gått över till att ha fler salstentamina i stället för hemtentamina, för att på så sätt försöka förhindra fusk med hjälp av AI-verktyg. Södertörns högskola har i sitt svar dock redovisat att lärosätet har sett mindre av den förändringen än förväntat.

Uppdaterade metoder och varierande examinationsformer för examinationer är något som också nämns i lärosätenas svar. Luleå tekniska universitet har som exempel på det tagit upp att inlämningsuppgifter kompletteras med seminarier, där studenterna får utveckla sina resonemang. Mittuniversitetet har redovisat att muntliga examinationer i viss mån har ersatt eller kompletterat skriftliga examinationer.

Blekinge tekniska högskola har redovisat att lärosätet undersöker om det är möjligt att lägga in en generell skrivning i kursplanerna om att ”examinationsmomentet AA och BB” kan komma att följas upp muntligt. Mälardalens universitet har uppgett att studiehandledningar och liknande har kompletterats med information om generativ AI och ifall det är tillåtet inom ramen för kursens examinationer. Konstfack har förklarat att lärosätet arbetar med att ta fram riktlinjer för lärare som ska förtydliga att det av kursens kursbeskrivning ska framgå om studenterna får använda AI-verktyg under examinationer och på vilket sätt.

Flera lärosäten har redovisat att de har hållit utbildningar om generativ AI i form av bland annat workshoppar, seminarier och föreläsningar:

- Göteborgs universitet har erbjudit ett antal nätbaserade undervisningstillfällen om generativa AI-verktyg.

- Chalmers tekniska högskola har haft workshoppar 2023 för både lärare och studenter.
- Kungl. Tekniska högskolan har på sina ”storträffar” för både lärare och studenter diskuterat frågan om AI-verktyg.
- Karlstads universitets disciplinnämnd skulle under februari 2024 arrangera ett strategimöte för att diskutera riktlinjer till lärare om vilket underlag som krävs för att disciplinnämnden ska kunna utreda misstänkta ärenden.
- Göteborgs universitet har diskuterat frågan om vilseledande med hjälp av AI-verktyg under utbildningstillfällena för hantering av disciplinärenden, men då främst med fokus på vad en anmälan bör innehålla och råd för hanteringen av ärenden där misstanke om fusk redan har uppstått.

UKÄ konstaterar sammanfattningsvis att de flesta lärosäten numera har erfarenhet av ärenden som gällt vilseledande med hjälp av AI-verktyg. Många lärosäten har tagit fram vägledningar och informationsmaterial eller hållit utbildningar inom området. Flera lärosäten har också anpassat eller kompletterat examinationsformerna för att motverka vilseledande med hjälp av AI-verktyg.

UKÄ vill framhålla att universitet och högskolor har stor frihet att utforma sina utbildningar. Lärosätena har också stor frihet att välja examinationsformer och t.ex. bestämma vad som är tillåtna hjälpmedel på olika prov. I första hand är det därför lärosätena själva som måste hantera de utmaningar som AI-verktygen kan innebära för utbildningen och examinationen av studenterna. Den här rapporten visar att det pågår ett omfattande arbete vid lärosätena med att hantera utmaningarna.

UKÄ bedömer att utvecklingen med AI-verktyg även kan innebära vissa utmaningar när det gäller de rättsliga aspekterna av examinationen. UKÄ avser därför att återkomma till frågan om AI-verktyg i nästa upplaga av vägledningen *Rättssäker examination*.

Bilaga

År 2019 publicerade UKÄ en rättsfallsamling med disciplinärenden (Rättsfallssamling för disciplinärenden vid universitet och högskolor 2009-2019). Den återfinns på vår hemsida www.uka.se. I rapporten om disciplinärenden 2021, under rubriken Intressanta rättsfall från förvaltningsdomstolarna 2019-2021, fanns ytterligare fyra domar (återfinns också på www.uka.se) och till rapporten avseende år 2022, under rubriken Intressanta rättsfall från förvaltningsdomstolarna 2020-2022, hade ytterligare fyra domar tillkommit.

I årets rapport har tre domar tillkommit från åren 2023 och 2024.

Förvaltningsrätten i Karlstad

2023-10-13 (Mål nr 4503-23)

En student stängdes av i sex veckor av Karlstads universitet. Studenten hade enligt universitetet på en tentamen i en programmering använt sig av en AI-tjänst, trots att detta inte var tillåtet enligt instruktionerna inför tentamen. I programmeringstentamen hade lärarna ”planterat fällor” genom att lägga in gömda instruktioner och studenten hade i sin inlämnade examinationsuppgift utfört även dolda instruktioner vilket med avsevärd styrka talade för att han enligt universitetet använt sig av en AI-tjänst. Studenten överklagade beslutet och tillstår att han använt sig av s.k. konsolutskrifter som ett hjälpmedel, men det är inte att betrakta som en otillåten AI-tjänst. Det är inte heller korrekt att det saknas en rimlig förklaring till de dolda instruktioner som utförts. Han har förklarat för disciplinnämnden hur han i sin kod valt att inkludera loggar för att underlätta felsökning av koden. Förvaltningsrätten delade universitetets bedömning och avslog överklagandet. Beslutet överklagades till Kammarrätten som inte meddelade prövningstillstånd. Detta beslut har vunnit laga kraft.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I KARLSTAD**

Enhet 2

DOM
2023-10-13
Meddelad i Karlstad

Mål nr
4503-23

KLAGANDE

[REDACTED]

MOTPART

Disciplinnämnden vid Karlstads universitet

ÖVERKLAGAT BESLUT

Disciplinnämnden vid Karlstads universitet beslut den 21 september 2023,
dnr C2023/551

SAKEN

Avstängning enligt högskoleförordningen

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

DET ÖVERKLAGADE BESLUTET

Disciplinnämnden vid Karlstads universitet (disciplinnämnden) beslutade den 21 september 2023 att stänga av [REDACTED] från studier under perioden 9 oktober 2023–19 november 2023 (sex veckor). Som skäl för beslutet angavs i huvudsak följande.

[REDACTED] är misstänkt för försök att vilseleda vid examination på kursen *Serverprogrammering i Javascript* (ISGB17), 4 hp, genom användning av otillåtet hjälpmedel. Vid den aktuella examinationen i programmering har det inte varit tillåtet att samarbeta och/eller ta hjälp av någon annan eller att använda en AI-tjänst (komponent). I programmeringstentan har lärarna ”planterat fällor” genom att lägga in gömda instruktioner och [REDACTED] har i sin inlämnade examinationsuppgift utfört även dolda instruktioner vilket med avsevärd styrka talar för att han använt sig av en AI-tjänst. Detta har han också erkänt för examinerande lärare, men sedan tagit tillbaka. Han har inte lämnat någon rimlig förklaring till varför han i examinationsuppgiften även utfört dolda instruktioner. Enligt disciplinnämndens bedömning har [REDACTED] uppsåtligen försökt att vilseleda vid examination genom användning av otillåtet hjälpmedel. De uppgifter som han lämnat föranleder ingen annan bedömning. Den disciplinära åtgärden bör bestämmas till avstängning under sex veckor.

YRKANDEN M.M.

[REDACTED] yrkar att beslutet om avstängning ska upphävas och anför sammanfattningsvis följande.

Det är inte utrett att han vidtagit en vilseledande gärning vid den aktuella examinationen och beslutet om avstängning ska därför upphävas. Han vidgår att han använt sig av s.k. konsoltskrifter som ett hjälpmedel, men det är inte

att betrakta som en otillåten AI-tjänst. Påståendet att han erkänt är inte korrekt och det är inte klarlagt genom utredningen att otillåtna hjälpmedel har använts. Det är inte heller korrekt att det saknas en rimlig förklaring till de dolda instruktioner som utförts. Tvärtom har han förklarat för disciplinnämnden hur han i sin kod valt att inkludera loggar för att underlätta felsökning av koden. Mot bakgrund av de långtgående konsekvenser ett beslut om avstängning innebär för en student måste beslutet grunda sig på fakta och inte påstådda erkännanden som saknar stödbevisning. Det saknas erforderlig grund för påståendet om vilseledande gärning vid examination.

Disciplinnämnden anser att överklagandet ska avslås.

Förvaltningsrätten har den 10 oktober 2023 avslagit [REDACTED] yrkande om inhibition i målet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 10 kap. 1 § första stycket 1 högskoleförordningen (1993:100) får disciplinära åtgärder vidtas mot studenter som med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas.

Av 10 kap. 2 § samma förordning framgår att de disciplinära åtgärderna är varning eller avstängning. Ett beslut om avstängning ska avse en eller flera perioder, sammanlagt högst sex månader.

En disciplinär åtgärd i form av avstängning utgör ett allvarligt ingrepp mot den enskilde studenten. För att ett beslut om avstängning ska få meddelas krävs därför att det av utredningen klart framgår att studenten gjort sig skyldig till

den påtalade förseelsen (RÅ 1996 ref. 15). Därtill ska även beaktas om studenten varit medveten om att den aktuella handlingen var otillåten (RÅ 2010 ref. 6).

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om disciplinnämnden har haft skäl att stänga av [REDACTED] från undervisningen i sex veckor med hänvisning till att han genom användning av ett otillåtet hjälpmedel i form av en AI-tjänst har försökt vilseleda vid bedömningen av en examination. Det är disciplinnämnden som har bevisbördan för att det funnits skäl att stänga av [REDACTED] från undervisningen. Mot bakgrund av vad nämnden anfört bedömer förvaltningsrätten emellertid att en förklaringsbörda fallit över på [REDACTED].

Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] inlämnade examinationsuppgift innehåller kod som motsvarar en dold instruktion som examinatorerna avsiktligt planterat i uppgiften för att identifiera fusk med hjälp av AI-verktyg. Examinande lärare har i sin förklaring till tentamen anfört att instruktionerna är av ”orimlig karaktär” och att det inte är några skrivningar/koder som en student råkar göra av misstag. Vid en genomgång av [REDACTED] examinationsuppgift noterades att han i del 1.4 lagt till kod där en gömd instruktion utförts. I tentamensfrågan vill de enligt läraren endast att studenten ska läsa in filen ”index.html”, men den gömda instruktionen anger att de även ska skriva ut ”filen har lästs” i konsolen, vilket [REDACTED] gjort.

[REDACTED] har förklarat att han använt en egen konsolutskrift som hjälpmedel och att det, som det får förstås, är en slump att den genererat samma kodmeddelande (”filen har lästs”) som den dolda instruktion examinatorerna gömt i examinationsuppgiften. Enligt förvaltningsrättens

mening är ett sådant sammanträffande osannolikt. [REDACTED] förklaring framstår därför närmast som en efterhandskonstruktion. Förhållandet att [REDACTED] [REDACTED] examinationsuppgift innehåller kod som motsvarar en dold instruktion talar tillsammans med redovisat underlag kring tentamen, starkt för att han använt sig av en AI-tjänst vid utförandet av examinationen. Mot den bakgrunden bedömer förvaltningsrätten att det är klarlagt att [REDACTED] har använt sig av ett otillåtet hjälpmedel i form av en AI-tjänst. Den inlämnade examinationsuppgiften kan därför inte sägas vara ett utfall av hans egna självständiga och intellektuella arbete.

Information om att studenten vid hemtentamen inte får samarbeta med någon eller använda en AI-tjänst framgår tydligt av anvisningarna till tentamen. [REDACTED] [REDACTED] måste därmed anses ha varit medveten om att det varit otillåtet att använda sig av ett AI-verktyg vid utförandet av tentamen (jfr Kammarrätten i Göteborgs avgörande den 14 juli 2023, mål nr 4285-23). Hans agerande har därför utgjort ett försök till vilseledande vid prov i den mening som avses i 10 kap. 1 § första stycket 1 högskoleförordningen. Det föreligger därmed grund för att besluta om disciplinär åtgärd i form av avstängning. Avstängningen om sex veckor framstår som väl avvägd. Eftersom disciplinnämnden haft fog för sitt beslut ska överklagandet avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. För information om hur man överklagar, se bilaga (FR-03).

Lily Maher

Förvaltningsrättsfiskal

I avgörandet har även nämndemännen Allan Armaghan, Eva Björklund och Anders Ljungsten deltagit.

Föredragande har varit Sanna Gåård.

Förvaltningsrätten i Göteborg

2024-01-03 (Mål nr 14567-23)

En student stängdes av i sex veckor av Göteborgs universitet. Studenten hade enligt universitetet lämnat in en inlämningsuppgift som innehöll text som i inte oväsentliga delar hade skrivits av ChatGPT. Det kunde vidare konstateras att studenten inte hade bearbetat den AI-genererade texten på ett sådant sätt att inlämningsuppgifterna kunde anses utgöra dennes egna självständiga och intellektuella arbeten.

Studenten, som inte hade svenska som modersmål menade att AI endast använts för att korrigera grammatiken, överklagade beslutet. Förvaltningsrätten ansåg att det ligger i sakens natur att den enskilde studenten vid en inlämningsuppgift som den i målet aktuella uppgiften ska genomföra ett eget självständigt och intellektuellt arbete för att det ska kunna sägas att studenten genomfört uppgiften. Det är således inte tillåtet med regelrätta plagiat eller att överlåta till någon annan att genomföra uppgifter – detta gäller självklart även ett förfarande där ett s.k. AI-verktyg genomför uppgiften utan att studenten därefter bearbetar produkten i sådan omfattning att det blir fråga om ett eget självständigt och intellektuellt arbete. Förvaltningsrätten delade universitetets bedömning och avslag överklagandet. Domen har vunnit laga kraft.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avd. 5

DOM
2024-01-03
Meddelad i Göteborg

Mål nr
14567-23

KLAGANDE

[REDACTED]

MOTPART

Disciplinnämnden vid Göteborgs Universitet

ÖVERKLAGAT BESLUT

Disciplinnämnden vid Göteborgs Universitets beslut 2023-12-12

SAKEN

Avstängning enligt högskoleförordningen

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

DET ÖVERKLAGADE BESLUTET

Disciplinnämnden vid Göteborgs universitet (disciplinnämnden) beslutade att stänga av [REDACTED] från utbildning vid Göteborgs universitet under en tid av sex veckor under tiden den 13 december 2023–23 januari 2024. Beslutet motiverades i huvudsak enligt följande. [REDACTED] har vidgått att hon har använt sig av ChatGPT för att korrigera sina texter och att hon har underlåtit att kontrollera innehållet i texterna innan hon lämnade in dem. Detta får även stöd av utredningen i ärendet i övrigt. Det anses därför klart framgå att inlämningsuppgifterna innehåller text som i inte oväsentliga delar har skrivits av ChatGPT. Det kan vidare konstateras att [REDACTED] inte har bearbetat den AI-genererade texten på ett sådant sätt att inlämningsuppgifterna kan anses utgöra hennes egna självständiga och intellektuella arbeten. Hon har före inlämningarna fått information om gällande regler för akademiskt skrivande. Hon måste därför ha varit medveten om att hennes tillvägagångssätt inte var tillåtet. Mot bakgrund av utredningen i ärendet bedöms det klart framgå att [REDACTED], genom att använda ett generativt AI-verktyg för att skapa delar av uppgifterna, har försökt vilseleda vid examination. Den förklaring hon har lämnat om syftet med att använda verktyget föranleder ingen annan bedömning. Hon har därmed gjort sig skyldig till en disciplinär förseelse enligt högskoleförordningen. Ingen annan disciplinär åtgärd än avstängning från utbildningen kan komma i fråga och sex veckor är en väl avvägd avstängningstid.

YRKANDEN M.M.

[REDACTED] yrkar att beslut ska upphävas, alternativt att hon ska tilldelas en varning. Hon anför i huvudsak följande. Hon blev avstängd från sina studier, eftersom hon använde ChatGPT som hjälp för att korrigera grammatiken i hennes text. Hon har inte svenska som modersmål, varför hon ville vara säker på att grammatiken var korrekt. Hon var inte tillräckligt noggrann när hon läste

igenom texten innan hon skickade in den och upptäckte inte att ChatGPT hade skrivit några extra stycken i texten, inklusive citat. Om hon hade varit mer noggrann, hade denna situation aldrig uppstått. Vid disciplinnämndens möte var två ledamöter skiljaktiga. Vid det första mötet med institutionen när misstanken om eventuellt vilseledande togs upp påpekade den ansvariga att man kan använda AI för hjälp när det gäller stavfel och grammatik fastän frågan är komplicerad då AI kan ändra i texten utan att man lägger märke till det. Det är detta som hon har råkat ut för. Hon har varit omedveten och inte tillräckligt noggrann, men har absolut inte haft en tanke på att vilseleda.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser

Disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas (10 kap. 1 § första stycket 1 högskoleförordningen).

De disciplinära åtgärderna är varning och avstängning. Ett beslut om avstängning innebär att studenten inte får delta i undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen vid högskolan. Beslutet ska avse en eller flera perioder, dock sammanlagt högst sex månader. (10 kap. 2 § högskoleförordningen).

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om disciplinnämnden har haft skäl för sitt beslut att stänga av [REDACTED] från utbildningen under sex veckor.

En avstängning är ett allvarligt ingrepp mot den enskilde studenten. Det krävs därför att det av utredningen klart framgår att studenten gjort sig skyldig till

den påtalade förseelsen för att ett beslut om avstängning ska få meddelas (RÅ 1996 ref. 15). I praxis har även beaktats om studenten har varit medveten om att agerandet har varit otillåtet. Studenter har dock samtidigt ett ansvar för att ta reda på vilka regler som gäller inför en examination (RÅ 2010 ref. 6).

Det ligger i sakens natur att den enskilde studenten vid en inlämningsuppgift som den i målet aktuella uppgiften ska genomföra ett eget självständigt och intellektuellt arbete för att det ska kunna sägas att studenten genomfört uppgiften. Det är således inte tillåtet med regelrätta plagiat eller att överlåta till någon annan att genomföra uppgifter –detta gäller självklart även ett förfarande där ett s.k. AI-verktyg genomför uppgiften utan att studenten därefter bearbetar produkten i sådan omfattning att det blir fråga om ett eget självständigt och intellektuellt arbete.

██████████ har medgett att hon har använt sig av ChatGPT, men menar att det varit för att få hjälp för att korrigera grammatiken i hennes text. Hon uppger vidare att hon efteråt inte märkt att ChatGPT har lagt in extra stycken i hennes text. Rättande lärare har uppgett att man bland annat noterat att språket i texterna har varit av olika karaktär och att referenserna i vissa delar är andra än de som tillhör uppgifterna.

Av utredningen i målet framgår att studenterna vid muntlig genomgång har fått information om att AI-genererade texter inte är tillåtna och att studenterna självständigt ska författa sin text. Av handlingarna i målet framgår att institutionen även i tidigare kurs talat om för studenterna att AI-genererade texter inte är att skriva egenhändigt. Av utredningen framgår även att ██████████ ██████████ har uppgett att hon visste att det inte är tillåtet att använda ChatGPT.

Förvaltningsrätten anser att det klart framgår att ██████████ har använt ett s.k. AI-verktyg på sådant sätt och i sådan omfattning att de inlämnade kursuppgifterna inte kan sägas vara ett utfall av hennes egna självständiga och

intellektuella arbete. [REDACTED] har anfört att hon inte har haft något syfte att vilseleda, utan att det varit en följd av oaktsamhet i användandet av ChatGPT. Det står klart att hon varit medveten om att det inte var tillåtet att använda ChatGPT. Under sådana förhållanden anser förvaltningsrätten att [REDACTED] agerande får anses utgöra ett försök att vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas. Det finns därmed fog för beslutet att vidta en disciplinär påföljd. Förvaltningsrätten delar disciplinnämndens bedömning att någon annan påföljd än avstängning inte kan komma i fråga och att en avstängning om sex veckor är en väl avvägd påföljd. Vad [REDACTED] har anfört i övrigt medför inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Karin Hartmann
Rådman

I avgörandet har även nämndemännen Douglas Rönnerman Hulth, Rolf Vestman och Carina Virtanen deltagit.

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Thea Westh.

Förvaltningsrätten i Växjö 2024-02-05 (mål nr 78-24)

Disciplinnämnden vid Linnéuniversitetet stängde av studenten i 10 veckor på grund av att 19 av totalt 62 referenser i studentens inlämnade examensarbete är fiktiva. Det har enligt disciplinnämnden framkommit att författarna och artiklar inte går att finna vid en eftersökning. De felaktiga referenserna täcker en stor del av diskussionen. Det ligger därför närmast till hands att utgå från att denna del av uppsatsen bygger på källor som inte existerar varvid innehållet i uppsatsen inte är rättvisande utan fabricerat. Studenten överklagade beslutet och gjorde gällande att denne inte haft för avsikt att vilseleda utan ett program hade använts som orsakade de felaktiga referenserna. Förvaltningsrätten delade universitetets bedömning och avslag överklagandet. I skrivande stund hade tiden för överklagandet ännu inte gått ut.

KLAGANDE

[REDACTED]

MOTPART

Linnéuniversitetet

ÖVERKLAGAT BESLUT

Disciplinnämnden vid Linnéuniversitetets beslut den 18 december 2023

SAKEN

Avstängning enligt högskoleförordningen (1993:100)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Disciplinnämnden vid Linnéuniversitet har genom det överklagade beslutet stängt av [REDACTED] i tio veckor under perioden 25 mars–2 juni 2024. Som skäl för beslutet angavs bl.a. följande.

[REDACTED] har den 9 november 2023 anmälts till rektor misstänkt för försök till vilseledande inom ramen för kursen 2FA02E, Examensarbete i farmaci, 15 högskolepoäng (hp). Av anmälan framgår att 19 av totalt 62 referenser i hennes inlämnade examensarbete är fiktiva. Det gick inte att hitta dessa 19 referenser via de mest frekventa använda databaserna PubMed eller Google. De tidskrifter och volymer som uppgavs som källor för studierna undersöktes och ledde till studier av andra författare och med annat innehåll. Vidare framkommer det i anmälan att de icke existerande referenserna täcker en stor del av diskussionen, från sista stycket på sidan 22 till och med tredje stycket på sidan 27. Resultaten från dessa icke existerande referenser diskuteras bland annat med noggrann

angivelse av siffervärden. Utöver detta förekommer figur 1, 2, 3 och 4 inte i de publikationer som citeras i figurtexterna. Det framförs i anmälan att sättet att ange och citera referenser som inte går att verifiera är ett försök till vilseledande.

██████████ har via kurssidorna i Moodle haft tillgång till skriftlig information om "Vad är fusk" där det finns ett stycke om referenshantering. Linnékårens information "Fusk och plagiat" är tillgängligt på flertalet kurssidor i Moodle inom farmaceutprogrammet, bland annat den kurs som ██████████ har studerat. I Linnékårens information framgår bland annat vad som kan anses som vilseledande, däribland att det är fusk att fabricera (dvs. hitta på) data, statistik, intervjuer eller liknande material. I "Instruktioner för Examensarbete 15 hp i Farmaci vid Institutionen för Kemi och Biomedicin" som finns på kursens hemsida finns information om referenshantering.

Disciplinnämnden konstaterar att ██████████ uppsats innehåller 19 referenser som är felaktiga. Det har framkommit att författarna och artiklar inte går att finna vid en eftersökning. De felaktiga referenserna täcker en stor del av diskussionen. Det ligger därför närmast till hands att utgå från att denna del av uppsatsen bygger på källor som inte existerar varvid innehållet i uppsatsen inte är rättvisande utan fabricerat. Disciplinnämnden finner det således klarlagt att ██████████ har lämnat in en uppsats med falsifierade uppgifter och därmed har gjort sig skyldig till försök till vilseledande i den mening som avses i 10 kap. 1 § 1 högskoleförordningen.

██████████ yrkar i första hand att hon inte stängs av och i andra hand att avstängningstiden reduceras. Hon anför bl.a. följande.

Disciplinnämnden har inte tagit hänsyn till att hon skickade rätt referenser innan hon fick anmälan. Hon kollade upp dem och insåg att Grammarly – programmet hon använde sig av under examensarbetet – gjort fel, så hon

rättade det och skickade in korrekta referenser på mejl till examinatoren. Två dagar efter fick hon anmälan. Hon har tidigare använt Grammarly många gånger och det har aldrig uppstått något problem. Hon kollade referenserna från början av uppsatsen fram till referens 20 och de var rätt. Problemet var från referens 44. Hon har inte haft för avsikt att fuska eller försöka vilseleda. Enligt rättsfallet RÅ 1996 ref. 15 är beviskravet ganska lågt ställt för en students förklaring.

Disciplinnämnden har inte ändrat det överklagade beslutet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas (10 kap. 1 § första stycket 1 högskoleförordningen).

De disciplinära åtgärderna är varning och avstängning. Ett beslut om avstängning innebär att studenten inte får delta i undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen vid högskolan. Beslutet ska avse en eller flera perioder, dock sammanlagt högst sex månader (10 kap. 2 § högskoleförordningen). Varning är främst tänkt att användas vid smärre förseelser (jfr prop. 1981/82:193 s. 7).

En disciplinär åtgärd i form av avstängning utgör ett allvarligt ingrepp mot den enskilde studenten. För att ett beslut om avstängning ska få meddelas krävs det därför att det av utredningen klart framgår att studenten har gjort sig skyldig till den påtalade förseelsen (rättsfallet RÅ 1996 ref. 15). I praxis har det också beaktats om studenten varit medveten om att agerandet varit otillåtet. Studenter

har dock ett ansvar för att ta reda på vilka regler som gäller inför en examination (jfr RÅ 2010 ref. 6).

Förvaltningsrättens bedömning

Av utredningen framgår att [REDACTED] har lämnat in ett examensarbete där 19 av 62 referenser varit fiktiva. [REDACTED] har vidgått dessa omständigheter, men också gjort gällande att hon inte haft för avsikt att vilseleda. Hon har anfört att ett program hon använt sig av har orsakat de felaktiga referenserna. Någon bevisning till stöd för detta påstående har dock inte lämnats in. Av handlingarna framgår vidare att [REDACTED] haft tillgång till information om referenshantering och vad som utgör fusk och plagiat, där bl.a. fabrikation av data, statistik, intervjuer eller liknande material omnämns. I denna information påtalas även vikten av korrekturläsning med fokus på citat och referenser.

Det är skillnad på ageranden som utgör försök till vilseledande och sådana som i stället är en fråga för fakultetens materiella bedömning avseende studieprestationens kvalitet (se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 14 juli 2023 i mål nr 4285-23). I det här fallet anser förvaltningsrätten dock att utredningen klart visar att det är fråga om ett försök till vilseledande. Det kan inte anses vara fråga om en smärre förseelse som motiverar endast en varning, särskilt mot bakgrund av de fiktiva referensernas omfattning i förhållande till arbetet som helhet.

Förvaltningsrätten finner således att disciplinnämnden haft fog för att stänga av [REDACTED]. Avstängningstiden framstår som väl avvägd. Överklagandet ska mot denna bakgrund avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Magnus Hansson
rådman

I avgörandet har även nämndemännen Yusuf Isik, Johnny Lindman och Anders Oskarsson deltagit.

Föredragande: David Hedendahl

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

